

W Szreniawie znów o rozwoju obszarów wiejskich ...

Ósme seminarium z cyklu „Rozwój obszarów wiejskich” na temat przemian strukturalnych rzeczonych obszarów odbyło się w dniu 6 listopada 2013 roku w Szreniawie, w gościnnych pomieszczeniach Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Spożywczego, które było też jego współorganizatorem, razem z SGP i Uniwersytetem Przyrodniczym w Poznaniu.

Piotr Marcinkowski, Joanna Narożniak, Piotr Liberski, Wioletta Górską;

Stefan Roszak, Jan Bielański, Jerzy Piotrowski, Czesław Winnowicz

Uczestników spotkania powitał i seminarium otworzył *Jan Maćkowiak* Dyrektor Muzeum, podkreślając, że tematyka ósmego seminarium, tak jak i wszystkich wcześniejszych „*jest dla nas istotna, bo porusza kwestie własności i przekształceń własnościowych gruntów, czym i my jesteśmy zainteresowani, bo Muzeum chce uzyskać pełne prawa do nieruchomości, którymi włada. Stąd nasze zainteresowanie zagadnieniami związanymi z katastrzem*”. Witając obecnych przedstawił gości seminarium w osobach: *prof. Aleksandra Grygorowicza* Akademia Artystyczna w Poznaniu; *Mieczysława Szempińskiego* Zastępcę Dyrektora Agencji Nieruchomości Rolnych w Poznaniu; *Jana Bielańskiego* b. Dyrektora Departamentu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; *Tadeusza Kuryłowicza* Przewodniczącego Sekcji Geodezji Rolnej i Leśnej SGP; *Tadeusza Kośki* Politechnika Łódzka; *prof. Anny Kołodziejczak* UAM w Poznaniu; *Piotra Liberskiego* Geodety Województwa Wielkopolskiego; *Jerzego Piotrowskiego* Członka Honorowego SGP; *Ewy Krzyżanowskiej-Walaszczyk* reprezentującej SARP w Poznaniu.

Życząc uczestnikom spotkania dobrych obrad, *Jan Maćkowiak* przekazał prowadzenie prezesowi SGP w Poznaniu *Waldemarowi Sztukiewiczowi*, który z wielkim zadowoleniem i wzruszeniem przedstawił dostojnego gościa, przyjaciela wielkopolskich geodetów *prof. Aleksandra Grygorowicza*, świętującego dziewięćdziesiąte urodziny, architekta o wspaniałym dorobku. Ojciec Jego był mierniczym, któremu w latach młodych Jubilat pomagał w pracach terenowych.

Zbigniew Józefowski, Jerzy Piotrowski, Stefan Roszak;

Kazimierz Owsiany, Anna Zbierska, Maria Jankowska, stoją Piotr Liberski, Waldemar Sztukiewicz

Sylwetkę Profesora zarysowała *Ewa Krzyżanowska-Walaszczyk*, akcentując wieloletnią aktywność *prof. Aleksandra Grygorowicza*, dla którego ważna była architektura, malarstwo, rysunek i wychowywanie wielu architektów. Urodził się w Czarnem na Wołyniu, skąd po wielu dramatycznych doznaniach, uciekł z rodziną do Krakowa. Tu, w Akademii Górniczo-Hutniczej, podjął i ukończył studia architektoniczne. Doktorat uzyskał u prof. Wiktora Zina. Główne dzieła Profesora to dzwonnica przy cerkwi w Jałowce, cerkiew w Hajnówce (1981), dom opieki w Wesolej. Jubilat jest laureatem wielu nagród, uznanym autorytetem w zakresie etyki. Wystąpienie kończyły słowa podziękowania kierowane do Profesora i życzenia długich lat życia.

Nawiązując do powyższej wypowiedzi Profesor stwierdził, że „*zaszczyty stanowią normalność na*

drodze architekta, który studia rozpoczął w 1945 roku, tuż po wojnie”. Dalej były wspomnienia i zdjęcia rodzinne, przywołanie dziadków i rodziców, lata szkolne i studia, które „miałem szczęście rozpocząć zajęciami na Wawelu i odbyć je pod znakomitymi nauczycielami, a kariera belferska rozpoczęta jeszcze podczas studiów trwa do dzisiaj”.

Waldemar Sztukiewicz podziękował za przychyłość i przyjaźń, jaką Profesor obdarza Stowarzyszenie od niepamiętnych dni. Upamiętnienie Jubileuszu znalazło wyraz w okolicznościowym adresie.

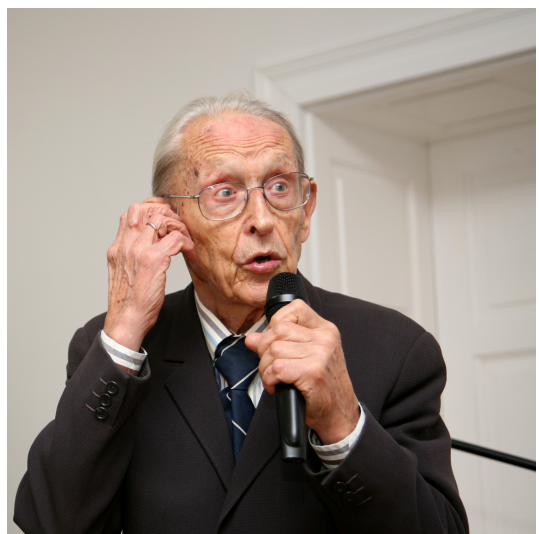
Waldemar Sztukiewicz wita uczestników VIII Seminarium;

Jan Maćkowiak, Mieczysław Szempiński

Mieczysław Szempiński przedstawiając działalność Oddziału Wielkopolskiego ANR stwierdził, że do zasobu zostało przejętych 459.2 tys. ha gruntów rolnych, po dawnych pegeerach, z których trwale rozdysponowano 248.6 tys. ha, a 210.7 tys. ha pozostaje w zasobie. Mają do nich zastosowanie takie formy władania i użytkowania: dzierżawa (78.5%), grunty obce (9.1%), inne zagospodarowanie (0.5%), pozostaje do zagospodarowania (7.3%), przekazane w zarząd (0.6%), wieczyste użytkowanie (4.1%). Grunty pozostające w zasobie chcieliby zagospodarować w sposób trwały, poprzez sprzedaż. Pracy jest sporo. Wsparciem w pracy Agencji są świadczone na jej rzecz usługi sporej grupy geodetów.

Na pytanie o „los” sprzedanych gruntów padła odpowiedź, że sprzedaż następuje po zasięgnięciu z gminy informacji o przeznaczeniu gruntów w planie zagospodarowania przestrzennego i po uzyskaniu opinii rzeczoznawców majątkowych. „Interes społeczny – dodał referent – jest tu zapewniony”. Agencja w Poznaniu ma około 500 ha gruntów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i przemysłową i te grunty sprzedaje się ze sporymi trudnościami. Ochrona sprzedanych gruntów trwa pięć lat, a Agencja zachowuje prawo pierwokupu, chyba, że odkupują spadkobiercy.

Profesor Aleksander Grygorowicz wspomina niektóre epizody swego życia ...

Tadeusz Kośka stwierdził, że powinien mówić o „niewykorzystaniu informacji ...”, bowiem wiele wskazuje na pomijanie, przy podejmowaniu ważnych decyzji, istotnych informacji jakie zawierają mapy historyczne. Ta myśl została zilustrowana na przykładzie Łodzi, miasta na swoim początku rolniczego, osadzonego nad rzeką Łódką, rozrastającego się do wielkich rozmiarów, miasta, „które umiera”.

Badanie zmian przestrzennych Łodzi oparto na dokumentach, głównie mapach. Przedmiotem oceny

były zmieniające się stany prezentowanych na mapach strumieni przecinających obszar miasta. Zasypanie i zabudowanie dolin potoków, wprowadzenie cieków w zamknięte kanały doprowadziło do dramatycznych sytuacji podczas ulewnych deszczy. Następowo gromadzenie się wielkich ilości wody na rozległych połączonych ulicach, co na przestrzeni ostatnich lat działo się kilkakrotnie. Jest to skutek ignorowania, a właściwie zdeformowania naturalnej przestrzeni dolin rzecznych. Ich ograniczenie i degradację śledzić można na mapach, które powstawały od początku dziewiętnastego wieku. Autor zakończył wystąpienie stwierdzeniem o konieczności wykorzystania, przy tworzeniu planów zagospodarowania przestrzennego, informacji znajdujących się na mapach archiwalnych.

Profesorowi gratulacje składa i uroczysty adres przekazuje Waldemar Sztukiewicz;

Prof. Aleksander Grygorowicz dziękuje za wyrazy uznania ...

Piotr Liberski podziękował za zaproszenie do udziału w seminarium i stwierdził, że istnieje potrzeba oceny przydatności dobrej informacji przestrzennej w planach związanych z gospodarką na wsi i rozwojem obszarów wiejskich. W Wielkopolskim Urzędzie Marszałkowskim prowadzi się prace nad założeniami do opracowania, w 2013 roku, koncepcji całego założenia. Po uzgodnieniu tych założeń z zarządem województwa i zawarciu porozumienia z marszałkiem Urząd przystąpi do wykonywania kolejnych etapów systemu gospodarki przestrzennej. Przedsięwzięcie ma uzyskać wsparcie finansowe z unijnych środków finansowych. Opracowanie koncepcji ma być początkiem prac nad planem zagospodarowania przestrzennego województwa.

Mieczysław Szempiński;

Tadeusz Kośka;

Jerzy Piotrowski

Prof. Anna Kołodziejczak podziękowała **Waldemarowi Sztukiewiczowi** za zaproszenie do udziału w spotkaniu i z wielką serdecznością gratulowała osiągnięć, wieku i formy **prof. Grygorowiczowi**. **Mówiąc** o przemianach strukturalnych obszarów wiejskich podkreśliła, że stan ich zagospodarowania jest opisany w licznych opracowaniach. Zarówno geografowie, jak i ekonomiści rozważali zagadnienia funkcjonowania obszarów wiejskich, wskazując na ich rolnicze i leśne wykorzystywanie oraz oddanie pewnych przestrzeni pod mieszkalnictwo. W obszarach wiejskich wyróżnia się zintegrowane (w pobliżu większych ośrodków miejskich, z rolnictwem odgrywającym niewielką rolę), pośrednie (z rolnictwem o dużym znaczeniu, wielkoobszarowym) i peryferyjne (z niską i malejącą gęstością zaludnienia).

W województwie wielkopolskim, mającym powierzchnię 29 826 km² (9.5% powierzchni kraju), 97.3 % jego powierzchni uznaje się za obszary wiejskie, gdzie w 2012 roku mieszkało 1542.1 tys. osób. Jest to 44.5 % ludności województwa. Niemal czwarta część (24.9 %) ludności pracującej na tych obszarach była zatrudniona w rolnictwie.

Obszary wiejskie Wielkopolski są zróżnicowane i wskazują na możliwość różnorodnego ich rozwoju. Jednym z czynników wpływających na charakter zmian jest dostępność komunikacyjna. Na kierunek rozwoju obszarów wiejskich wpływ ma zasilanie finansowe ze środków unijnych, które będą maleć. Może nastąpić recesja, obszary użytkowane rolniczo mogą znaleźć się w stagnacji. W południowej części województwa trwają prace, które mogą, mimo sprzeciwu mieszkańców, doprowadzić do otwarcia kopalni węgla brunatnego.

Lech Kaczmarek, prof. Anna Kolodziejczak;

Prof. Aleksander Grygorowicz, Lech Kaczmarek, Tadeusz Kuryłowicz, Piotr Liberski

Na pytanie *Waldemara Sztukiewicza* o branie pod uwagę, przy pracach nad planami zagospodarowania przestrzennego, specyfiki terenów rolnych, padła odpowiedź, że „tego rodzaju działania są brane pod uwagę dopiero wtedy gdy one zachodzą, a nie w fazie zapowiedzi”. Stwierdzenie o braku w działaniach województwa programu zagospodarowania wody musi zdumiewać i niepokoić, bo w gospodarce rolnej woda ma znaczenie elementarne. *Prof. Anna Kolodziejczak* przyznała, że bez wody nie można mówić o rolnictwie. Trzeba jednak patrzeć na zagadnienie szerzej, bo warunki gospodarowania rolniczego na terenie Wielkopolski „mogą być poddane zmianom spowodowanym globalnymi przesunięciami pogody, w kierunku klimatu śródziemnomorskiego. Nie mamy dobrych warunków przyrodniczych, sprzyjających rolnictwu. To jedynie kultura rolna stawia nas na wysokim poziomie”.

Anna Oliskiewicz-Krzywicka, Piotr Stachowski, w głębi Zygmunt Wojtaszak;

Ewa Kacprzak, Barbara Maćkiewicz, w głębi Wojciech Mielewczyk

Jan Bielański należący do grupy inicjatorów spotkań seminaryjnych w Szreniawie przedstawił główne kwestie znowelizowanej ustawy o scaleniach gruntów oraz ustawy o wspólnotach gruntowych.

W Wielkopolsce wspólnot gruntowych nie ma od ponad 140 lat. Jest to relikw uwłaszczenia chłopów w wieku XIX. Część gruntów wsi nie została wtedy rozdysponowana i pozostawiona do wspólnego użytkowania przez mieszkańców danej wsi. Na ogólną liczbę czterdziestu pięciu tysięcy wsi w Polsce, pięć tysięcy sto wsi ma wspólnoty gruntowe liczące 11 tysięcy hektarów. Co prawda „nie jest to dużo,